

(המשך מעמוד 6)

סטראטוקורוריים נפלו לים, מאשר כל דגם אחר של מטוס גדול. וכך, מחוסר קונוים, הושלכו סטראטוקורוריים למיגרשי הגרוטאות. לא היה כדאי אפילו להוציא מהם את הציוד האלקטרוני היקר. עד שקפצו שליחי בדק על המציאה ורכשו מספר מטוסים. הם הובאו ארצה, שופצו והוכנסו לשירות. בדק אינו מפרסם ידיעות על יכולתם ה"מבצעית, והתקלה עם מטוסו של הוגו מרום התפרסמה רק במיקרה. אך המטוס הישן לא נרפא ממחלותיו.

עתונות

ההבטחות שהוכרו

לגבי העתונאי הישראלי, הרוצה לדחף על ענייני צבא ובטחון, קיימת מיגבלה בטחונית חמורה. לכך דוגמת הצנורה הצבאית. אולם אין זו המיגבלה היחידה, או אפילו החשובה. הידיעות הצבאיות והבטחוניות מועברות בצניור מבוקר היטב: הכתבים הצבאיים של העתונאים, אשר כל אחד מהם עבר בדיקה בטחונית מדוקדקת. אלא שבג צניור זה סובל מסתימות והפרעות. רעות. כתבים צבאיים, הסבורים כי בתחום מיגבלות אלה רשאים הם להשיג ולפרסם ידיעות בתחרות הוגנת, לומדים עד מהרה

כאמצי המטשטשים והמכחישים לא הצליחו למחוק לגמרי את האשמה הכבדה כי גבי רים, נשים וילדים כמעט נהרגו בגלל אי-התאמתו של הצוות לתפקידו.

מכון הבדק הוא מופעל של משרד הבטיחון, והסטראטוקורור היה רק אחד מתוך 5 מטוסים מדגם זה, שנרכשו על-ידי בדק לצרכי משרד הבטחון.

בן-ארצי כועס. מנהל אל-על, אפרים בן-ארצי, כועס על הפעלת מטוסים אלה. כי עד כה היה משרד הבטחון לקוח חשוב מאוד של החברה הלאומית. אנשים ומיטעני נים של משרד זה היו סוף-סוף נכבד בהכניסת החברה. אבל, סוף-סוף, השיב פרס, רשאית מערכת הבטחון להטיס את מיטעניה ואנשיה במטוסים השייכים לה. לאימפריה הכלכלית-תעשייתית-מנגנונית שלה דרושה רצוע מעופפת.

בן-ארצי כעס עוד יותר, כשהגיעה אליו ידיעה, שמפעילי הסטראטוקורור ניסו לחיטוף ממנו גם נתח מן השוק האזרחי, ב"הציעם להטיס חלק מן הייצוא החקלאי. בן-ארצי השיב בקרירות, כי אל-על יכולה לבהדה להטיס את כל הייצוא, ואין צורך בעזרה, תודה. אנשי הסטראטוקורור לא התייאשו: לפחות יטיסו את הבקר והצאן

ואגעים לקופות המפלגות ולכיסים פרטיים

לו החלט למסור את העבודה, גבוה משל בעל הצעה הוולה ביותר; העבודה, עליה נערך המיכור, מהווה המשך לעבודות אחרות, שאותן קבלן כבר מבצע באותו מקום. "כדורחות השנתיים (הקורמים) ציין מבקר-המדינה, שבבחינת קבלן על-פי מיכרו מצומצם, השיקול המכריע צריך להיות המחיר המוצע בלבד. שכן מלכתחילה אין לשתף במיכרו מצומצם אלא קבלנים יהודים כבעלי מקצוע מרמה נאותה. אשר לנימוק, שעוד לפני מסירת העבודה המוכרות יוצע הקבלן, שקיבל את העבודה, עבודות אחרות במקום, אין בו כדי להצדיק את העדפתו במיכרו. במקרים הנדירים שמחייבות הנסיבות התחשבות בנימוק זה, מן הצורך לוותר לחלוטין על עריכת מיכרו; אולם משנערך מיכרו, בעל הצעה הזולה ביותר הוא המועמד הטבעי לקבלת העבודה, אלא אם שינוי מרחיק לכת במצבו מצדיק בחירתו של בעל הצעה יותר יקרה."

וזהו רק דוגמה אחת, פשוטה יחסית, המדברת על סכום של מה-בכך. מבקר המדינה גילה מקרים בהם הוענקו עבודות במיליונים — תוך התעלמות מהתקנות שבאו להבטיח נקיין-כפיים של המנגנון. מה קרה לפקידים שהתעלמו מכללי המיכרוים, אשר מבקר המדינה מתח עליהם בקורת? שום דבר. הם כמשיכים להעניק את העבודות לאותם קבלנים וספקים, תוך המצאת תירוצים מתחכמים, שברוב המקרים אין מטרתם אלא להסתיר עובדה פשוטה אחת: שהם נתנו את העבודה תמורת שוחד, או "תרומה" למפלגה.

גם קודמו של שפיגל במשרד הבריאות

ידע לדרוש תרומה מספק עבור המפלגה

א עקליו של יהודה שפיגל במשרד-הבריאות כבר זכו לכותרות ראשיות, ובקרב גם יעסיקו את בית-המשפט. ידוע גם חלקו של שפיגל בגיוס כספים למפלגתו, בהיותו סגן המנהל הכללי של משרד הבריאות. אולם שפיגל לא חידש דבר, גם לא במשרד-הבריאות. מסתבר כי קודמו בתפקיד סגן מנהל-כללי למינהל נסק גם הוא בגביית כספים למען המפלגה. היה זה בימי כהונתו של ישראל ברזילי המפ"מי כשר-הבריאות. ברזילי לי עצמו נימנה על הצמרת הרעיונית של מפלגתו. אולם בהירות הן בחירות, ובינוס מיפלגתי הוא בינוס מיפלגתי. על כך, גם במשרדו נוהלה התרומה על-ידי פקידים.

ברזילי

סגן המנהל-הכללי היה צבי אטלס. כמו שפיגל, היה הוא אחראי, בין השאר, על כל הקניות של המשרד. כאשר התכוננה מפ"ם לבחירות של 1959 קרא אטלס לאחד הספקים הגדולים, ניסן פרמינגר, לשיחה פרטית בחדרו שבירושלים. שם אמר לו, כי עליו לתרום לקרן הבחירות של מפ"ם סכום של 3000 ל"י. לפרמינגר היה ברור, כי אם רצונו להמשיך להיות ספק של משרד-בריאות, ייטיב לעשות אם ימחר וישלם את ה"תרומה", כפי שהתבקש. הוא גם ידע שהפעם דורש ממנו זאת איש מפ"ם. אתמול יכול היה לדרוש איש מפ"ם, ומחר יוכל לדרוש זאת איש המפד"ל. שהרי כולן עושות כך.

תרומה של ראשי הערים. שבאה

לעודד את שפירא בשעות הקשות

ל א תמיד נעשית גביית השוחד בצורה ישירה וברורה, על בסיס של "שלם לי מזומנים ואעניק לך חוזים". קיימת גם התרומה המופשטת, לשם רכישת רצון-טוב אצל בעל-עמדה חשוב.

ביום מימי שעבר התכנסו ראשי הערים של ירושלים, תל-אביב, חיפה, פתח-תקווה, נתניה, וכפר-סבא במועצה האזורית שפיר שברום. נוכח גם שר הפנים והבריאות, חיים משה שפירא.

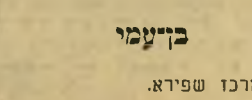
ההזמנות החגיגיות: הודעה על הקמת ישיבה, שתשמש גם בית-אירוח לראשי הרשויות המקומיות ומרכז שפירא. ראשי הרשויות המקומיות, נאמר בהודעה הרשמית, "יבלו את חופשתם יחד עם לימוד-תורה" במסגרת הישיבה החדשה."

מה פתאום חשו הרשויות המקומיות צורך כה דחוף להקים בית-הבראה בתוך ישיבה, במקום הנקרא על שם שר-הפנים? האם מפני ששר-הפנים הוא האיש היכול לאשר או לסטול את תקציבי הרשויות המקומיות? או שמא מפני שכל אחת מן הקואליציות המקומיות תלויה ברצונם הטוב של השותפים הדתיים? מיהר ראש עיריית תל-אביב, מרדכי נמיר, להכריז: "עשינו זאת מתוך הערכה אישית למר שפירא, ולא רק משום שהוא שר-הפנים."

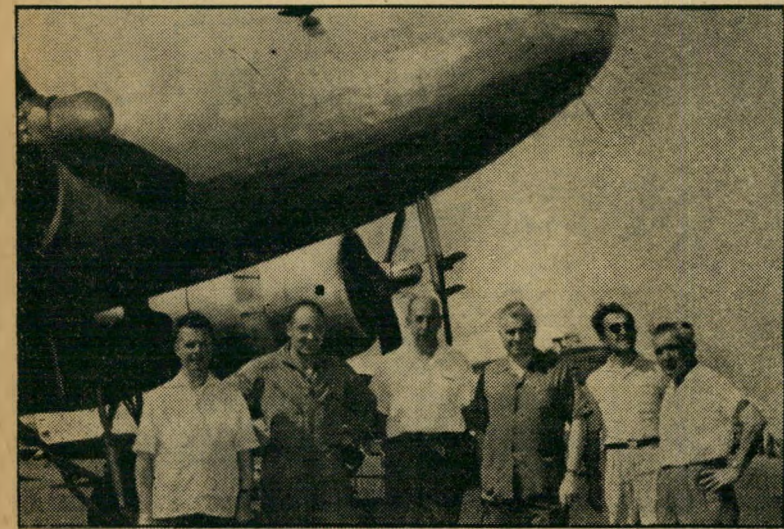
"ביקור זה", המשיך נמיר, "בא בשעות קשות לשרי הפנים ולחבריו" ברוב עדינותו, לא ציין שהוא מדבר על פרשת שפיגל, ועל חלקם של ראשי המפד"ל בפרשה עכורה זו. הוא הוסיף להסביר: "והיה אם יש בזה משום עידוד למר שפירא, הרי אני שמח על כך." גיבור הוועדה, אשר נטל על עצמו להקים את בית-הבראה התורתי, ראש עיריית נתניה עובד בן-עמי, גילה כמה תעלה התרומה המיוחדת-במינה: "הרשויות הכניסו עד כה סכום של 207 אלף לירות, מתוך סכום של 250 אלף לירות, אותו יתרמו להקמת הבניין."

וכך, שעה ששפיגל הוכנס למעצר, כאשר אמר כי גבה את הכסף כדי לממן ישיבה על שם הרב מימון, נתן ראש מיפלגתו את ברכתו למיבצע התרומה אחר, בת תרמו ראשי עיריות את כספי אוזניהם להקמת ישיבה במרכז שפירא.

צניורות אלה ודומיהם זורמים מדי שנה מיליונים רבים של לירות. לא נשאר כמעט מוסד שאינו משלם או נוטל שוחד. ההסבר הגלוי: זה למען הציבור, או למען המפלגה. אבל כאשר סכומים כה גדולים של כסף מזומנים עוברים מיד ליד, לא ייתכן שחלק ממנו אינו נדבק בדרך. לא כל הכסף היוצא מכיסו של הקבלן, הספק, או האדריכל, מגיע לכספת של גובר המפלגה. חלק נשאר בכיסו של המתווך. במרוצת השנים, יצר זרם עכור זה ביצה ענקית של רפש ציבורי. ביצה ציבורית זו נאספו והתרבו היתושים "הפריטיים", המוצצים להנאתם הפרטית סיפות מדם האזרח, עד כי נדמה ששוב לא נשארה נקודה אחת בגופו שלא נעקצה.

בן-עמי

אנשי "בדק" ומטוס "סטראטוקורור" * הטוב שבמטוסים התלת-מנועיים

כי הדבר אינו כך. כי הידיעות הבטחוניות החשובות משמשות בידי שמעון פרס שוחד לקניית עתונים ועתונאים. רק מי שמוכן ל"שרתו — זוכה בסוכריה.

מה יקבע התקנון? לפני כשנה יצר פרס תקדים, כאשר ניצח אישית על שלי-לת כתבה-האמנה של הכתב הצבאי של ה"עולם הזה". תא הכתבים הצבאיים וראשי אגודת העתונאים הבינו היטב, כי זהו צעד ראשון של התנכלות גלויה לתופש העתונות, התייצבו נגד פרס.

השבוע התברר כמה היו חששותיהם מוצדקים. בדורחות השנתיים של אגודת העתונאים ציין ועד תא הכתבים הצבאיים: "בעיית היחסים בין הכתבים הצבאיים ומערכת הבטיחון רחוקה מלהניח את הדעת. היגשו תלוי נות רבות על העדפה-לטובה של עתון זה צבא. היעדר תקנון-עבודה הורגש כאשר החליט משרד הבטחון לבטל את האמנתו של אחד מחברי התא (נציג העולם הזה שלום כהן), אף שכתבה-האמנה כזה לא היה ידוע קודם לכן לאיש.

"היעדר תקנון-עבודה, המוסכם על שני הצדדים והמגדיר את זכויותיו וחובותיו של הכתב הצבאי ביחסיו עם מערכת הבטחון, העסיק את התא וההעד הנבחר שלו. נושא זה עלה בכל חומרתו לאחר שיגור שב"ט 2 בשעתו הובטח חגיגת עליידי כמה מראשי מערכת הבטחון, כי יוכן תקנון כזה. ב"קשר לכך נערכו מספר פגישות, ותא הכתבים לענייני צבא אף הגיש הצעה לתקנון-עבודה. שיחות אלה נכנסו למכור סתום של לא באשמתינו, ועלינו לציין בצער, כי ההבטחות שניתנו בשעתן בקשר לכך — הופרו." כי הכלל הראשון שתקנון-עבודה כזה היה קובע, הוא: שאין לחלק ידיעות צבאיות כשוחה, ואין להפלות בין עתון לעתון, או בין כתב לכתב. לכן גם אין כל סיכוי ששמעון פרס יכבדים לתקנון כלשהו.

* שני משמאל: טייס ראשי הוגו מרום.